

**DRŽAVNO TEKMOVANJE UČENCEV 9. RAZREDA
OSNOVNE ŠOLE V ZNANJU ANGLEŠČINE**

Šolsko leto 2016/17

Navodila za vrednotenje

1. sestavek: How to 'Fix' Life?

Št. možnih točk: 10

Št. točk	Opisni kriteriji
9–10	<p>Vsebina ustreza nalogi. Vse iztočnice so neposredno ali posredno upoštevane in dobro razvite. Sestavek vsebuje tekmovalčeva lastna razmišljanja, stališča, ki jih podkrepi oz. razloži.</p> <p>Besedilo je povsem ustrezno zaokroženo in miselno urejeno. Jezikovno je bogato, slogovno povsem ustrezno in usklajeno z vsebino oz. nalogo.</p>
7–8	<p>Vsebina ustreza nalogi. Vse iztočnice so neposredno ali posredno upoštevane in dokaj ustrezno razvite, več je naštevanja/navajanja vsebine.</p> <p>Besedilo je ustrezno povezano in zaokroženo. Jezikovno je pestro in slogovno ustrezno.</p>
5–6	<p>Vsebina večinoma ustreza nalogi, ena iztočnica ni upoštevana oz. dve nista razviti/sta le omenjeni/poenostavljeni/deli naloge so izpuščeni. Tekmovalec našteva, ne razloži oz. pojasni.</p> <p>Notranja koherentnost je zrahljana. Besedilo je jezikovno ustrezno, a morfološko in skladenjsko skromnejše. Prisotne so slogovne šibkosti (npr. leporečenje).</p>
3–4	<p>Vsebina delno ustreza nalogi. Besedilo je pretežno obnova/povzetek/navedbe iz romana oziroma dogodkov. Tekmovalec ne pokaže poznavanja romana in/ali samostojnega razmišljanja.</p> <p>Besedilo deluje premalo povezano. Prisotne so številne slogovne šibkosti (npr. zastranjevanje). Jezikovno je še ustrezno, a morfološko in skladenjsko skromno.</p>
1–2	<p>Vsebina je večinoma neusklajena z zahtevami naloge. Tekmovalec se močno odmakne od predvidene teme.</p> <p>Besedilo je povsem obnova oziroma naštevanje dogodkov brez primerjav, podkrepitev, stališč itd. Jezikovno in slogovno je sestavek manj ustrezen.</p>
0	<p>Vsebina je nerelevantna. Učenec piše o povsem drugih temah.</p>

Pojasnila:

Tekmovalec lahko razvija iztočnice v poljubnem vrstnem redu, vendar mora biti besedilo dobro povezano in zaokroženo (koherentno).

Naloga omogoča navezavo na književno predlogo in hkrati dokaj prost pristop k obravnavi teme, a v vsakem primeru mora biti besedilo v skladu z naslovom, predvideno temo in iztočnicami.

V pomoč so dane tri ilustracije iz knjige, ki predstavljajo tri takšne Arnoldove 'rešilne bilke'. Tekmovalec lahko predstavi in komentira le te, lahko pa izbere povsem druge primere (npr. an invisible mountain gorilla scientist, brain of many colours, Kentucky fried chicken, playing basketball at Reardon vs. Rez, itd.). Morda izhaja tudi iz tega, da mnogi v knjigi uporabljajo takšne ali drugačne rešilne bilke, da pa niso vse enako učinkovite oziroma nimajo želenega/pozitivnega učinka in se potem osredotoči na Arnolda in kasneje na sebe ter ponudi tudi primerjavo in kritičen razmislek.

Od tekmovalcev pričakujemo, da napišejo besedilo, ki je plod njihove ustvarjalnosti in ne parafraziranje citata iz knjige brez navedenih primerov ali prikazanih paralel. Tekmovalec mora zapisati svoje mnenje o tem, kako je mogoče »pokrpati« življenje, ga ilustrira s primeri, vezanimi na lik ter tudi na sebe in ga utemelji/ovrednoti/oceni pomembnost 'rešilnih čolnov' za Arnolda in zase. Pri tem zavzame neko mnenje o takšnem pristopu v življenju in ga utemelji. Ustrezno je tudi, če učenec izrazi nestrinjanje z naslovom, npr. napiše, da ni možno, da se (vsako) življenje da 'popraviti', predstavljena mnenja pa pojasni oz. podpre z argumenti.

Sama obnova ali naštevanje dogodkov pa ne predstavljata ustrezno in izvirno opravljene naloge.

Izvirnost besedila se lahko kaže v smislu za humor, morda v primerjavi Arnolda iz ilustracij s pravim Arnoldom, izbire najpomembnejše in najzanimivejše 'rešilne bilke', izbire najbolj nenavadne in nepotrebne 'rešilne bilke' itd.

Oblike pisma ne vrednotimo. Pri tej nalogi se jezikovni vidik vrednoti celostno v smislu ustreznosti in bogastva/širine, nikakor pa ne posebej različnih vrst napak.

VSEBINA

Število točk	Opisniki
5	Vsebina je v celoti ustrezna* , utemeljena in (kjer je potrebno) odlično podprta z dokazi iz romana ter vsebuje elemente izvirnosti* , je primerno jedrnata. Učenec vključi in razvije vse zahtevane iztočnice* . Dolžina* besedila ne odstopa bistveno od predvidene.
4	Vsebina je ustrezna , utemeljena in podprta z dokazi iz romana. Učenec vključi in razvije vse zahtevane iztočnice. Obravnava podtem presega povzemanje vsebine romana. Dolžina besedila ne odstopa bistveno od predvidene.
3	Vsebina je ustrezna , delno utemeljena in podprta z dokazi iz romana. Učenec vključi in primerno razvije tri od štirih predlaganih iztočnic. Dolžina besedila je ustrezna in ne odstopa bistveno od predvidene. Učenec mestoma ne upošteva predvidenih podtem. Prisotna so posamezna zastranjevanja in/ali leporečenja.
2	Vsebina je delno ustrezna , prisotne so vsebinske nejasnosti in/ali nedoslednosti. Premalo je podprta z dokazi iz romana oz. utemeljitvami. Besedilo vsebuje nepotrebne podatke in nerelevantne podrobnosti. Učenec vključi in razvije dve predlagani iztočnici. Dolžina besedila bistveno odstopa od predvidene. Zastranjevanje in/ali leporečenje je pogostejše.
1	Vsebina je v glavnem neustrezna , nobena iztočnica ni ustrezno razvita. Besedilo je pretežno naštevanje brez ustreznih dokazov iz romana oz. utemeljitev. Dolžina besedila bistveno odstopa od predvidene.
0	Vsebina je v celoti neustrezna ali besedila ni oz. je bistveno prekratko za presojo.

***ustreznost:** V pisnem sestavku od tekmovalca pričakujemo, da bo v 2. in 3. iztočnici dokazal poznavanje izvirnega književnega dela. V 1. in 4. iztočnici bo predstavil svoje ideje in jih podkrepil.

***izvirnost:** Presoja, v kolikšni meri so iztočnice razvite na podlagi tekmovalčeve samostojne presoje in razmišljanja.

***iztočnice:** Pri vrednotenju bodite pozorni na večdelnost iztočnic. Če niso razviti vsi deli, je iztočnica samo delno razvita, četudi je morda en del razmeroma bogat. Tekmovalec si lahko sam izbere vrstni red iztočnic, pod pogojem, da je besedilo smiselno in koherentno. Tekmovalec vključi iztočnice, če jih samo omeni (prepiše iz navodil), a jih ne razširi. Iztočnice so razvite, če tekmovalec besedilo obogati s širšim opisom, utemeljitvijo ipd. (okvirno vsaj 2-3 povedi, odvisno od njihove dolžine.)

V določenih segmentih se iztočnice prepletajo. Spodaj predstavljamo primere vsebinskih pričakovanj v zvezi s posameznimi iztočnicami. Pri vrednotenju je nujno treba upoštevati tudi drugačna mnenja

učencev in pa dokaze iz knjižne predloge, kot jih predstavijo učenci. Stališč, ki jih izražajo tekmovalci, ne vrednotimo.

Pričakovana vsebina iztočnic:

1. iztočnica:

Tekmovalci napišejo, kaj so po njihovem mnenju stereotipi. Pri svojem opisu črpajo primere iz svojega okolja in se ne opirajo na knjižno predlogo.

Primer: Stereotipi so skupek lastnosti, ki jih na podlagi posplošenih sodb, pripisujemo določeni skupini ljudi. Govorimo lahko o stereotipih na ravni ras, narodov, starosti, spola, verski pripadnosti, družbene lestvice itd. Lahko so pozitivni ali negativni, ne gleda na njihovo pozitivno ali negativno naravnost pa je vsem stereotipom skupno to, da vnaprej zanikajo človeka kot posameznika. Individuum je podvržen pričakovanim kalupom, ki niso osnovani na osebni izkušnji, temveč na pričakovanih, ustaljenih prepričanjih, ki se prenašajo iz roda v rod.

Pri navajanju primerov lahko učenci izhajajo iz osebnih izkušenj, predstavijo primer prijatelja/sošolca ali pa navedejo posplošene primere na ravni (slovenske) družbe.

Pričakovani stereotipi:

- stereotip 'pridne' deklice (tekmovalci lahko npr. napišejo, kako se za dekleta meni, da so bolj natančna, učeča, urejena, delovna itd. kot njihovi moški sovrstniki)
- stereotip 'piflarja/piflarke' (za učence, ki dosegajo najboljše rezultate se velikokrat meni, da se nenehno učijo, da so zadržani, dolgočasni, da ne hodijo na zabave...)
- stereotip na osnovi videza (stereotip blondinke/ lepe punce/ čednega fanta/ 'metalca'/'skejterja' itd.)
- stereotip geografske pripadnosti (npr. stereotip Gorenjca, Štajerca...)
- stereotip priseljence (Med tekmovalci so lahko pripadniki drugih narodnosti, ki lahko opišejo, kako sami doživljajo stereotipiziranje Slovencev do priseljencev, predvsem tistih, ki prihajajo iz držav bivše Jugoslavije.)
- stereotip sodobnega najstnika (Starejši radi rečemo, da je današnja mladina neotesana, apatična, pasivna, večča informacijsko-komunikacijske tehnologije ...)
- rasni stereotipi (Azijati so inteligentni, temnopolti ljudje so nevarni...)

2. iztočnica:

Tekmovalci opišejo stereotipe, s katerimi je prikazana indijanska skupnost. Za vsak stereotip navedejo primere iz romana. Primeri so lahko predstavljeni s konkretnimi epizodami ali kot sinteza dogajanja v zgodbi.

Primeri stereotipov:

- stereotip neumnega Indijanca (Arnoldov pogovor z učiteljem P, ura naravoslovja na Reardanu)
- stereotip stoičnega, alkoholiziranega, nasilnega, kockarskega Indijanca, ki živi na račun državnega denarja (Pretepi in smrti zaradi alkohola (lahko kot konkretni primer ali kot sinteza); mnenje sošolcev na Reardanu, da je Junior bogat, ker imajo v rezervatu kazino, obnašanje indijanskih navijačev na tekmi; Arnold udari Rogerja, Rowdyjevo pretepaštvo...)

- stereotip revnega Indijanca (evtanazija psa, vožnja do šole, ples....)
- stereotip Indijanca kot člana skupnosti (V zgodbi Arnold izpostavi, da so njegov odhod na Reardan v rezervatu razumeli kot izdajo; tudi sestrina selitev ni bila dobro sprejeta, saj se od posameznika v rezervatu pričakuje tudi pripadnost svojemu plemenu; pomen skupnosti je prikazan tudi v opisu babičinega pogreba oz. v navedbi, da se vsi Indijanci udeležijo čisto vsakega pogreba znotraj rezervata.)

Tekmovalec v nadaljevanju navede najbolj skrb vzbujajoč stereotip iz romana, ki ni nujno vezan na stereotip Indijancev, in svojo izbiro tudi v stavku ali dveh utemelji. Utemeljitev ni nujno vezana na zgodbo, ampak je povsem subjektivne narave.

Primeri ostalih stereotipov:

- stereotip otroka s posebnimi potrebami (glede na vse razvojne težave, ki jih je Arnold imel na začetku, bi bilo pričakovati, da bo razvojno zaostal)
- stereotip uspešnega športnika (kljub telesnim hibam, je Arnold uspešen košarkar)
- stereotip ustrahovalca (Roger je v resnici prijazen, velikodušen in tenkočuten)
- stereotip 'piflarja' (Gordy je nedvomno knjižni molj in vir znanja, a je tudi zabaven in družaben; Arnold ima 'skoraj punco')
- stereotip lepe, puhloglave in brezskrbne *trendsetterske* blondinke (Penelope skrbi za svoj brezhibni videz, navdušuje se nad različne modne stile (ples), a kljub vsemu razmišlja s svojo glavo, ima težave (bulimija) in ni punca najlepšega in najboljšega športnika na šoli, kakor bi tudi sam Junior pričakoval)

3. iztočnica:

V 3. točki tekmovalci opišejo, kako je Arnoldovo življenje podvrženo stereotipom. Navedejo enega ali več stereotipov.

Arnold odstopa od marsikaterega stereotipa, ker se le-teh zaveda, o njih razmišlja in zavestno sprejema odločitve, ki ga razbremenijo nekaterih klišejev. Vpliv stereotipov se kaže v samih Arnoldovih dejanjih in v dejanjih drugih ljudi do njega. Npr.: že samo dejstvo, da se vpiše v 'belsko' šolo izven rezervata, kaže, da se oddaljuje od stereotipne predstave Indijanca, ki, vdan v svojo usodo, nikoli ne zapusti svoje skupnosti. Zaradi številnih smrti v svoji družini in skupnosti, ki so tako ali drugače posledica alkoholiziranosti, priseže, da alkohola ne bo pil. Dogodek na šoli, ko sam meni, da se od Indijanca pričakuje, da s svojimi izzivalci fizično obračuna, pokaže, da se Junior zaveda, da ima kot pripadnik indijanske skupnosti pravila, ki se jih čuti dolžan držati, čeprav so v 'belskem' svetu brez veljave. Nenazadnje pa ima tudi Arnold stereotipne predstave do belcev – lepi, bogati, pametni, brezskrbni, srečni ljudje-, ki se v letu, ki ga preživi na Reardanu, razblinijo. Arnold dojame, da nas okolje/stereotipi ne determinirajo, in da si lahko prihodnost krojimo sami.

4. iztočnica:

V tem delu se pričakuje tekmovalčevo samostojno razmišljanje o družbi brez stereotipov. Tekmovalec se opredeli, ali verjame, da je družba brez stereotipov sploh mogoča in svoje razmišljanje podpre z argumenti.

Primer: Če stereotipov ne bi bilo, bi vsakega človeka obravnavali kot neponovljivega posameznika. Izognili bi se vnaprejšnjemu etiketiranju in ljudem omogočili več odprtih poti, saj ne bi bili več omejeni s posploševanjem. Po drugi strani pa je posploševanje človeška lastnost. S posploševanji, in posledično s stereotipi, si ustvarimo pričakovanja in s tem (lažno) varnost, da je svet okoli nas predvidljiv. Zaradi slednjega je svet brez stereotipov verjetno nemogoč.

***dolžina:** Če besedilo nekoliko odstopa od predvidene dolžine, a je koherentno in smiselno, zaradi tega ne odštevamo točk. Besedila s približno dvakratnim predvidenim največjim obsegom besed (in več), pri katerih predolgo pisanje ni upravičeno s kakovostno vsebino, je ovrednotimo z največ 3 točkami pri tem kriteriju.

OPOMBE:

Če je vsebina popolnoma neustrezna oziroma sestavek ne ustreza naslovu in ne kaže učenčevega poznavanja književnega dela, nalogo ovrednotimo v celoti z 0 točkami.

Če učenec v drugi in tretji iztočnici ne dokaže poznavanja književnega dela, vsebino ocenimo z največ 1 točko.

Če je vsebina ocenjena z 1 točko, lahko dobi učenec pri drugih kriterijih največ po 2 točki.

BESEDIŠČE*

Število točk	Opisniki
4 - 5	Besedišče je pomensko povsem ustrezno in nadpovprečno bogato, napak v zapisu ni ali pa so prisotne izjemoma.
3	Besedišče je pomensko povsem ustrezno in pestro. Vsebuje posamezne napake v zapisu.
2	Besedišče je večinoma pomensko ustrezno, s posameznimi primeri neustrezne rabe. Je povprečno, občasno ponavljajoče. V besedilu je nekaj pravopisnih napak.
1	Besedišče je večinoma pomensko ustrezno, dokaj osnovno in se ponavlja, prisotno je večje število pravopisnih napak.
0	Besedišče je skromno oz. pogosto neustrezno rabljeno, pravopisne napake so tako pogoste, da je razumevanje sestavka zelo oteženo.

*Pri kriteriju "besedišče" se vrednoti tudi pravilnost zapisa, ki pa ima manjšo težo kot bogastvo in ustrezna raba besedišča.

SLOVNICA*

Število točk	Opisniki
5	Besedilo vsebuje raznolike, bogate in tudi zapletene slovnične strukture, napak v rabi in/ali tvorbi skoraj ni.
4	Besedilo vsebuje več raznolikih in bogatih slovničnih struktur, prisotne so posamezne manjše* napake v rabi in/ali tvorbi.
3	Besedilo vsebuje raznolike slovnične struktur, prisotnih je nekaj manjših napak v rabi in/ali tvorbi.
2	Besedilo vsebuje ozek nabor slovničnih struktur, prisotnih je nekaj osnovnih* napak v rabi in/ali tvorbi.
1	Besedilo vsebuje zelo ozek nabor slovničnih struktur, osnovne napake so pogoste, nekatere že ovirajo razumevanje besedila.
0	Slovnica je zelo slabo tvorjena in/ali rabljena, slovnične napake močno ovirajo razumevanje sestavka/večina slovničnih struktur je napačnih.

*Vrednotita se tako oblikoslovna kot skladijska ravnina (npr. besedni red, rabo priredij/podredij itd.). Izkazano bogastvo uporabljenih struktur oz. jezikovna zapletenost/kompleksnost imajo večjo težo kot jezikovna pravilnost (napake).

***manjša napaka:** neustrezno izbrana raba predloga, občasno napačna tvorba (npr.) nepravilne množine ipd.

***osnovna napaka:** npr. napačna tvorba in/ali neustrezna raba slovničnega časa ipd.

Napačne rabe sosledja časov in napačne tvorbe in rabe pogojniki ne štejemo kot napaki.

ZGRADBA

Število točk	Opisniki
4 - 5	Zgradba/struktura besedila je smiselna (logična), misli so jasno izražene in povezane. Členitev na odstavke* je ustrezna, vezljivost na ravni stavka, odstavka in/ali sestavka je dobra. Napak v rabi ločil skoraj ni.
3	Zgradba/struktura besedila je večinoma smiselna (logična, povezana), misli so dokaj jasno izražene in povezane. Notranja koherentost besedila je šibkejša**. Besedilo je lahko nekoliko razvlečeno. Vezljivost je mestoma ohlapna. Členitev na odstavke je prisotna, občasno manj ustrezna.

2	Zgradba/struktura besedila je manj logična. Dobra vezljivost na ravni stavka in sestavka. Misli so manj jasno izražene. Prisotne so občasne napake v rabi ločil.
1	Zgradba/struktura besedila je manj logična, misli so manj jasno izražene in povezane. Členitve na odstavke ni oz. je neustrezna. Pomanjkljiva vezljivost na ravni stavka in sestavka. Pogoste napake v rabi ločil.
0	Misli so nejasno oz. nerazumljivo izražene, tudi le navržene. Slaba (šibka) vezljivost.

* Značilnost odstavka je predvsem zaokrožena misel, ne pričakujemo pa strukture odstavka v smislu tematske povedi in podpore. Odstavki so ustrezno označeni z zamikom ali presledkom med vrstami. Če je sestavek napisan v enem odstavku, dodelimo največ 3 točke pri tem kriteriju.

** Odstavki delujejo nepovezani, učenec jih oblikuje, na primer, kot neposredne odgovore na iztočnice.

Ličnosti izdelka ne vrednotimo. Sestavke, ki so slabo čitljivi, npr. zaradi pogostega urejanja, je treba obravnavati posebej.

Preglednici na zadnji strani pole: če učenec za vsak posamezen kriterij ne dobi največjega možnega števila točk, ocenjevalci v stolpec »Utemeljitev« na kratko zapišejo, v čem tekmovalčevo besedilo odstopa. Pri tem se nanašajo na kriterije in opisnike.